

KĖSTUTIS ŠERPETIS

„POKER FACE“ KOMUNIKACINĖ ANATOMIJA

Oficialios valdžios personifikacija, tapusi dominuojančiu akcentu dar Sąjūdžio laikotarpiu, sėkmingai išlaikė visų nepriklausomos Lietuvos politinių kampanijų išbandymus ir netgi išplėtė savo raiškos diapazoną, šiuo metu aprėpiantį „inauguracijos–impicmento“ spektrą. Tačiau A. Brazausko ir V. Adamkaus įvaizdžių kūrimas bei pateikimas viešumenei buvo atsakinga ir solidi Prezidentūros politikos (kurioje aktyviai dalyvavo ir patys signifikatoriai) dalis, o štai R. Pakso ir D. Grybauskaitės atvejai liudija ne tik kryptingesnį ir dozuotą, bet ir „hermetiškesnę saviteiką“ visuomenės dėmesiui ir vertinimui.

Kita vertus, R. Pakso viešajam vaizdiniui formuoti buvo pasitelktos ne tik užsienio viešųjų ryšių agentūros, bet ir kelių tomų apimties biografijos bei meniniai filmai, vaizdo siužeto filmukai ir net holografiniai pristatymai. D. Grybauskaitės atvejis akivaizdžiai kontrastuoja su visais jos pirmtakais.

Būtent šios skiriamosios ribos transparentiškumo kontekste atsiveria nešališkos ir objektyvios politologinės „prezidento kūno“ analizės galimybės, juolab kad oficialiai pateikiamo įvaizdžio deklaratyvumas kol kas ryškiau nesusikirto su praktiniais politikos veiksmais.

L. Bielinio monografija bendrai gali būti įvardijama kaip analitinė atvejo studija, aprėpianti institucinius ir personalinius tyrimų aspektus. Specifiniu knygos akcentu laikytinas autoriaus siekis, viena vertus, sukurti sisteminių-struktūrinių LR Prezidento veiklos evoliucinį modelį, kita vertus – išryškinti ir kvalifikuotai įvertinti įpusėjusios savo pirmąją kadenciją Prezidentės raiškų ir išsamų portretą. Agento ir struktūros lygių sampyna knygoje L. Bielinio tyrimui suteikia konstrukcinį, dinamišką ir suinteresuotą pobūdį.

Tokia prieiga imanentiškai siejasi su tyrimo objekto autorine recepcija. Analizuodamas D. Grybauskaitės rinkimų kampaniją, jos poziciją, kalbėseną ir vartojamas semantines konstrukcijas autorius kvalifikuoja kaip savotišką „sfinksą“, nepasiduodantį klasikiniam lyginamajam tyrimui. Tačiau, L. Bielinio nuomone, jos išankstinė intencija „būti aktyviai veikiančiu Prezidentu“ išryškina D. Grybauskaitės veiklos orientaciją į situatyvų reaktyvumą ir permainas, skirtingai nei A. Brazausko ir V. Adamkaus įteisintos demokratijos ir liberalizmo akceptacijos.

Todėl pažymėtinas nuosaikus ir subalansuotas autoriaus vertinimų ir komentarų lygis, siekiant išlikti „didžiojo politologinio koncerto“ plotmėje ir tuo pat metu – nužymėti išskirtinius ir Prezidentei būdingus bruožus (autoriaus pabrėžiamus jau „Ivade“, pvz., metaforoje „Prezidentė kovose“). Šiuo atžvilgiu monografijoje pagrįstai ir korektiškai gretinami ankstesnių prezidentų charakteringo elgesio ir viešosios laikysenos skirtumai bei atitikimai, kuriantys savotišką dermę Prezidento institucijos sąveikose su kitais politinės sistemos komponentais.

Svarbiu bendram analitiniam tyrimui laikytinas L. Bielinio mėginimas kompleksiskai struktūruoti ir įvertinti Prezidentės aktyvios veiklos priežastis, įdirbį ir rezultatus Lietuvos vidaus politiniame gyvenime. Autorius sėkmingai išvengia politinių-juridinių sankirtų bei interpretacijų „liūno“ ir nagrinėja Prezidentūros dalyvavimą bei reakcijas į politinio gyvenimo aktualijas kaip duotybę, nuolat įteisinamą viešojoje nuomonėje. Čia autorius pagrįstai remiasi kvalifikuotų bei modernių šaltinių duomenimis ir kompensuoja vietinės specifikos „kazusus“.

Kita vertus, pats aktyvistinio angažavimosi turinys akivaizdžiai skiriasi, pvz., A. Brazausko – V. Adamkaus ir R. Pakso – D. Grybauskaitės tipologiniais atvejais. Pirmieji identifikavosi su politine ir partine sistemomis, grįsdami savo pozicijas politiniame procese, o antrieji akcentavo eventualių ir realių visuomenės ir valdžios konfliktų „optiką“. Autorius pabrėžia euristinį Prezidentės retorikos pobūdį: neslėpdama konfliktnio valdžios ir visuomenės santykių potencialo, kvietimą taikytis ji deklaruoja ne kaip abipusės mielaširdystės aktą, bet kaip alternatyvą, kurios variatyvumas nėra begalinis. Tačiau būtent ši „trečioji pozicija“, anot L. Bielinio, dabartinei Prezidentei pelnė stabilią Gelbėtojos aurą, kurios validumas kaskart patvirtinamas aukščiausiais reitingais visuomenės nuomonių apklausoje.

Savo ruožtu tai tik patvirtina išvadas, kad antagonizmų permanentiškai krečiamoje politinėje sistemoje apeliuoti į partinius-programinius prioritetus arba į „normalios politikos“ abstrakcijas – tai pasmerkti savo politiką ir įvaizdį asimetriškam viešajam suvokimui bei vertinimui.

Šiuo atžvilgiu, t. y. pateiktame tyrime L. Bielinio, kaip politinių komunikacijų žinovo ir eksperto, metodologinė patirtis efektyviai atsispindi knygos skyriuose, analizuojančiuose Prezidentės įvaizdžio recepciją visuomenėje ir jo palaikymo būdus bei metodus. Ankstesni autoriaus darbai, kuriuose analizuojama politikos kalbinė strategija, pagrįstai ir racionaliai panaudojami pagrindinio monografijos objekto ekspozicijoje.

Išnagrinėjus minėtas įžvalgas, aiškėja, kaip formuojasi politinės veiklos erdvė, atverianti realias ir savarankiškas Prezidentės politinių sprendimų galimybes, dėl kurių nebuvimo nuolat skundžiasi savo memuaruose ankstesni prezidentai. Būdami susiję (įsipareigoję?) kurioms nors partijoms ar

interesų grupėms, arba veikiami (šantažuojami?) išorinių ar vidinių politinių jėgų, A. Brazauskas ir V. Adamkus, nors ir deklaravo programines Prezidentūros politikos strategijas, visada išliko konjunktūrinių sprendimų įkairiais (pvz., „Mažeikių naftos“, LEO ir kitais atvejais).

O štai D. Grybauskaitės išsirinktas retorinis ir veiklinis diskursai lėmė: 1) prioritetinį dėmesį taktinio veikimo diapazonui (p. 47); 2) savarankiškumą kaip visišką savo aplinkos (administracijos, patarėjų korpuso) lojalumą ir valdomumą; 3) atstumą nuo partijų ir jų korporatyvių interesų. Galime manyti, kad būtent šie rodikliai lėmė ir Prezidentės lyderystės pobūdį, kontrastuojantį tiek su A. Brazausko, bet ypač su V. Adamkaus politinės saviraiškos būdais. Pirmieji buvo ryškiai veikiami „pirštų“ patarėjų, konsultantų ir referentų, dažnai teikusių visuomenei savo grupės ar klanų interesą kaip oficialią Prezidentūros poziciją, t. y. kaip valstybės interesą. O štai grynai tarnybinis D. Grybauskaitės patarėjų korpuso pobūdis netgi preliminariai suponuoja personalinės lyderystės tipą.

Monografijos autoriaus pateikta atsargi politinės lyderystės interpretacija išryškina probleminę padėtį, susiklosčiusią dėl to, kad D. Grybauskaitė „gavo valdžią, bet ne lyderystę“ (p. 56). Tai galima laikyti dar vienu skiriamuoju bruožu: jos pirmtakai pasikloviė formaliu įteisinimu ir asmenine charizma, įgyta dėl ankstesnių pasiekimų. O štai dabartinė LR Prezidentė įteisinimą ir vis dar stiprėjančią patrauklumą įgijo būtent laikydamosi atstu nuo akivaizdžiai save diskreditavusios politinės sistemos, kurios grupių reitingai pastarąjį dešimtmetį ir regimoje ateityje „pirmauja“ nuo galo.

Nesunku įsitikinti, kad būtent tokia pasitikėjimo stoka lemia dramatišką demokratijos Lietuvoje refleksiją: dauguma nebalsuoja, „balsuoja kojomis“ arba už populistus marginalus ar eilinius „gelbėtojus“; visuotinai nepasitikima teisine sistema, valdininkija ir t. t. Atviras lieka klausimas: ar tokį politinį-moralinį sistemos krachą lemia žema posovietinė politinė kultūra, ar nomenklatūriniai atavizmai viešojo valdymo sistemoje? Jų stimuliuojantis tarpusavio grįžtamasis ryšys ir jo pasekmės nesunkiai prognozuojami ne tik artimoje, bet (nepaisant ES nario statuso) netgi vidutinėje perspektyvoje.

Tačiau būtent šiame kontekste Prezidentės „neprognozuojamumas“ iškyla kaip dėmesį patraukianti alternatyva atgrasiai vietinės ir centro politikos realybei, formuojamai iš oligarchų, partokratų, „korumpų“, nepotinių klanų savivaldybėse ir kitų korporacinių grupių interesų. Šiuo atveju D. Grybauskaitės sprendimų ir veiksmų apibrėžtumas („neaptakumas“, „nevyniojimas į vatą“ ir pan.), aiškus, griežtas atsiribojimas nuo partijų ir klanų lūkesčių (t. y. ji „neprognozuojama“ būtent šiuo atžvilgiu) tuo pat metu objektyviai paverčia ją tiesiogine Viešojo Gėrio delegate, užimančia mūsų politinėje sistemoje kol kas deficitinę „liaudies tribūno“ nišą. Toks statusas

kitaip – naujai, kreatyviai ir inovatyviai – pakreipia visą įteisinimo ir lyderystės išsaugojimą „klupinėjančiame“ Lietuvos politikos demokratizacijos procese. Sykiu tokia intencija apibrėžtai koreliuoja su naujausia „lyderių demokratijos“ koncepcija politikos moksle. Todėl galima manyti, kad Prezidentės nepertraukiamas populiarumo „maratonas“ tęsis tiek, kiek ji išsaugos būtent šį – „tautos, visuomenės, liaudies delegato“ politinėje sistemoje įvaizdį ir autonominio, t. y. viršsisteminio aktoriaus statusą.

Pastarajam visai nebūtina identifikuotis ar būti prognozuojamam politinėje sistemoje, nes esminis LR Prezidento įteisinimo krūvis ir jo palaikymas kyla iš visuomeninės sistemos, kurios vaizdiniai ir lūkesčiai neapsiriboja vien formalių statusų ir hierarchinių rangų bei pareigybių išskaičiavimais ir funkcinėmis paskirtimis. Konstatuodamas D. Grybauskaitės laikysenos neatitikimą šioms politikos cecho – korporacijos intencijoms, monografijos autorius netiesiogiai atskleidžia ankstesnio Prezidento V. Adamkaus „moralios politikos“ siekių kracho priežastis. Matyt, įkvėptas JAV politinėje kultūroje įsišaknijusios pilietinės religijos, jungiančios religinius-moralinius ir pilietinius-liberaliuosius idealus, vertybes ir vaizdinius, V. Adamkus galbūt laikė galimu įdiegti analogišką modelį dar tik besiformuojančioje lietuviškoje politinėje terpėje. Ir nepriklausomos valstybės politinės sistemos funkcinėse grandyse bei taikomoje politinėje veikloje.

Tačiau jau nuo Sąjūdžio „integristinių“ bandymų (supriešinusių visuomeninės ir politinės sistemų santykių „darnią plėtrą“), priešstova tik gilėjo, net eliminavus Sąjūdį iš viešojo ir politinio gyvenimo. Todėl socialinis-moralinis profesionalios ir viešosios politikos vertinimas tapo komplikuoju ir kontroversišku, t. y. angažuoju, skirtingomis vertybėmis besivadovaujančių bei konkuruojančių dėl viešųjų gėrybių skirstymo ir prioritetų grupių, stratų ir institucijų bendravimu.

Prezidentas kaip natūralus mediatorius abiejų sistemų santykiuose privalėjo derinti visuomeninio vystymosi inercijos ir politinės sistemos „eksperimentiškumo“ adekvačios jų sąveikos dėl bendrojo gėrio pagrindų. Tačiau dėl nepalankių pirmiesiems prezidentams aplinkybių – komunistinės A. Brazausko praeities ir V. Adamkaus „neįsipareigojimo niekam“ pozicijos – jų abiejų politinės valios resursų pakako tik jų pačių statusui politinėje sistemoje išlaikyti. Visuomenės interesų atstovavimo niša, „šturmo metodais“ nesėkmingai mėginta įsisavinti R. Pakso valdymo laikotarpiu, nūdien pozityviai ir euristiškai užpildoma D. Grybauskaitės veikloje, atitinkamai ir permanentiškai remiamoje viešosios opinijos.

Matyt, čia tenka ieškoti ir kitų L. Bielinio pastebėtų motyvų apie A. Brazausko ir D. Grybauskaitės lyderystės skirtis. Akcentuodamas taikingą ir kompromisinį pirmojo politinės laikysenos pobūdį, autorius iškelia jo gebėjimą „kontroliuoti situaciją daugelyje valstybės gyvenimo sferų“ (p. 62).

Kitaip tariant, A. Brazauskas nė nebandė keisti tampančio ydingu ir svetimėjančių vienos kitai pilietinės visuomenės (kaip visuomeninės sistemos „avatar“) ir „korporatėjančios“ politinės sistemos santykio, jis stengėsi tik švelninti ir koreguoti jo kontroversiškas apraiškas ir protrūkius (pvz., Pa-kauinės maišto atveju), t. y. vadovaudamasis oportunistiniais šūkais, siekė palaikyti konjunktūrinį politinį kursą. Analogišku laikytinas ir A. Brazausko, kaip premjero, ūkinės ir vykdomosios valdžios vadovo krypties orientavimas. Galų gale tai lėmė oligarchų įsitvirtinimą (konstatuotą jau V. Adamkaus pranešimuose) ir G. Kirkilo vyriausybės moralinį krachą (pvz., LEO istorija).

Priešingai savo pirmtakams, mėginusiems sugyventi su per kiekvienes rinkimus vis labiau atitrūkstančia nuo visuomenės politine sistema, dabartinė Prezidentė nuo pat pradžių demonstruoja savo „silpnumą“ taikstymosi su pastaruoju reiškiniumi atžvilgiu. Perspektyvoje nuosekliai tęsiama tokia nekompromisinė ir kryptinga politika taptų svaria prielaida minėtai asimetrijai likviduoti stiprinant atstovaujамąją demokratiją šalies viduje. O tokia linija tarnauja kaip prevencinė priemonė socialinėms ir politinėms destrukcijoms bei susipriešinimui kontroliuoti kol kas prastai sutariančių grupių, mažumų ir struktūrų koegzistencijoje.

Lietuvos politinėje erdvėje, gan tiesmukai veikiamoje partinių klikų ir koalicinių-frakcinių junginių, sunkiai įmanomas produktyvus bendradarbiavimas ar bent pozityvi valdžios centrų ir visuomeninių grupių komunikacija. Nenuostabu, kad knygos autorius atkreipia dėmesį į konfliktinę Prezidentės laikyseną, kuri vargiai gali būti apribota vien personalinės savi-raiškos ar imanentinėmis individualaus charakterio savybėmis. Konfliktinę laikyseną tikslinga vertinti kaip savotišką „charakterologinį testą“, atskleidžiantį sistemos grandžių reakcijos ypatumus ir tolesnių veiksmų tikslingumą bei galimas politinių situacijų sklaidos kryptis. Tokia pozicija „suveikė“, pvz., pašalinant iš neadekvataus jo „kalibrui“ posto A. Valinską, keičiant Generalinės prokuratūros ir VSK vadovus, taip pat patarnavo kaip tam tikra šantažo, moralinio spaudimo ir kt. insinuacijų užkardymo bei „dezinfekavimo“ priemonė.

Būtent tokia kontroversiška atitrūkusiai nuo visuomenės daugumos interesų ir parazituojančio jos pagrindu politikų konglomeratui Prezidentės laikysena atitinkamai įvertinta tos daugumos piliečių ir žiniasklaidos. L. Bielinis pabrėžia iškreiptą politinės sistemos pobūdį Lietuvoje ir „gelbėtojišką“ Prezidentės aurą piliečių akyse, „kol piliečiai išmoks būti savarankiški“ (p. 73). Natūralu, kad kol toks politinės kultūros lygis nepasiektas, populiarumo, palaikymo ir pasitikėjimo gali tikėtis tik tokio tipo politika, kurios vertingu pavyzdžiu monografijoje pateikiama D. Grybauskaitė.

Monografijos autorius laikytinas vienu pirmųjų politinės kalbėsenos tyrimo žinovu, ekspertu ir praktiku, todėl jis kvalifikuotai ir turiningai

apžvelgia Prezidentės „lakoniško kalbėjimo“ fenomenologinį ir analitinį kontekstą. Šiame kontekste galime konstatuoti ir paties monografinio tyrimo retorikos (aktualijų komentavimo), ir jo racionalaus struktūravimo vienovę, o tai suponuoja knygos turinio prieinamumą (suvokimo lygį) ne tik (ir ne tiek) politikos specialistams, bet ir visiems skaitytojams, neabejingiems Lietuvos politinio gyvenimo peripetijoms bei personalijoms. Monografijoje išsamiai analizuotas Prezidentei būdingas polinkis į aiškumą, retorinę struktūraciją, skaidymą ir intensyvią verbalinės raiškos stilių, o tai leidžia naujai pažvelgti ir įvertinti tiek tradicinius, tiek naujus lyderių populiarumo aspektus, taip pat akcentuoti Prezidentės įtakos bei pasitikėjimo ja visuomenėje aspektus. Šiuo atveju viena svarbiausių sudedamųjų dalių laikytina savarankiška, atsakinga, personalinė pozicija tiek užsienio, tiek vidaus politikos klausimais, t. y. bruožai, tarp Lietuvos politinio elito tapę net ne deficitiniais, bet veikiau atavistiniais, todėl daugeliui Prezidentės veiklos komentuotojų atrodo keisti, atavistiniai, nebūdingi mūsų neva „politkorektiškumui“. Prezidentės aiškus ir apibrėžtas viešas kalbėjimas, pragmatinis tekstų turinys ir paprastumas atveria retorinę, verbalinę ir semantinę bedugnę tarp, viena vertus, visuomenės ir valdžių piramidės, kurios pompastiškas ir spekuliatyvus diskursas permanentiškai išjuokiamas masinėse informavimo priemonėse bei nušvilpiamas viešosiose erdvėse, ir D. Grybauskaitės viešojo leksinio ir semiotinio kontinuumo, kaskart patvirtinančio Prezidentės, kaip piliečių teisių ir valdžių įsipareigojimų „cenzorės“, statusą. Nors nemenka šių visuomeninės daugumos siekių dalis tėra iliuzijų ir utopinių lūkesčių balastas, Prezidentė, pažymi L. Bielinis, dar ilgai „bus tarsi šių santykių ir iliuzijų garantas“ (p. 104).

Kaip tik šiuo pasitikėjimo kapitalu grindžiamas monografijos skyrius apie Prezidentės vidaus politikos potencialą. Knygoje minimos visų prezidentų inauguracijos kalbose nepamiršamas pažadas „būti aktyviam vidaus reikaluose“. Tačiau tikrovėje A. Brazauskas nuolat teisinosi įgaliojimų trūkumu ir ribota, simboline įtaka šalies vidaus procesams. V. Adamkus savo ruožtu labai saikingai reiškė savo poziciją dėl vidaus raidos tendencijų ir ypatybių, taip pat visada nusileisdavo dėl svarbių šaliai ir visuomenei politinių sprendimų ir projektų.

Atitinkamai dabartinės Prezidentės politinė vieta ir svoris vidaus politikos peripetijose akivaizdžiai pozityviai lemtas būtent visuomenės paramos. Recenzuojamos knygos autorius išskiria „vaizdinių karą“ (p. 101) fenomeną, kai jau esamas, suformuotas Prezidentės „freimas“ išbandomas gan fragmentiška, asimetriniame ir konjunktūriniame „politikos lauke“. Niekio nuostabaus, kad pereinamosios visuomenės situacijoje ekonominę, politinę, socialinę ir kultūrinę modernizaciją išgyvenančiame sociume politiniai procesai ir instituciniai dariniai neturi stabilaus invariantinio turinio,

formos ir įteisinimo pagrindo, o kaskart turi juos papildyti, atnaujinti, modifikuoti, t. y. adaptuoti atitinkamai kintančios aplinkos iššūkiams ir galimybėms. Čia, pabrėžia L. Bielinis, Prezidentės veikla turi spontanišką pobūdį, kurį galima įvertinti kaip „kūrybinį chaosą“, kur laimėjimai ir nuopoliai, sėkmės ir jų simuliacijos negali būti vienareikšmiškai ir ilgalaikiškai įvertintos bei kvalifikuotos.

Knygoje kruopščiai analizuojamas Prezidentės santykių su Vyriausybe, partijomis, opozicija ir kt. pobūdis. Autorius pažymi, kad „praėjęs prezidentavimo laikas D. Grybauskaitei buvo ilgo apšilimo ir politinės sistemos pažinimo laikotarpis“ (p. 132). Tai reiškia ir visos sistemos validumo, modernumo bei adekvatumo XXI a. iššūkiams įvertinimą ir kritinį apibendrinimą. Kadangi nei Europa, nei globalizacija ženklesnių lengvatų vidaus politikos įtvarkose (juolab – transformacinio pobūdžio) neteikia, t. y. nesikiša be išskirtinės būtinybės, profilaktine sistemos ištaisymo priemone Prezidentė regi bausmes. Pačios sistemos požiūriu tai yra ekscesas, o visuomenės, kenčiančios nuo kleptokratų, valdininkų ir politikų klanų egoistinių, savanaudiškų machinacijų dalijantis viešąsias gėrybes ir nejaučiančių nei atsakomybės, nei baimės iš ne mažiau korumpuotų teisės ir kontrolės institucijų pusės, pozicija liudija pilietinį Prezidentės veiksmų ir sprendimų moralinį bei politinį palaikymą.

Savotišku apibendrinimu knygoje tarnauja Prezidentės užsienio politikos analizė. L. Bielinis nedeklaruoja savo pozicijos dėl Lietuvos ir JAV santykių, tačiau pats faktas, kad iš pradžių skandalingai atrodę pareiškimai ir veiksmai nesukėlė jokio žymesnio rezonanso nei diplomatinėje, nei tarptautinėje arenoje, liudija kai kurių viešuomenės „ruporų“ nesveiką polinkį bet kuria proga „pūsti burbulus“. Lygiai taip pat „su siaubu“ sutiktos Prezidentės iniciatyvos dėl Baltarusijos–Lietuvos santykių pasirodė tik dar vienu regioninės politikos gerinimo galimybių zondavimu. Ilgalaikė politika numano (kaip liudija naujausio Varšuvos ES ir Rytų šalių partnerystės pasitarimo deklaracija ir LR Prezidentės raginimas „nepalikti Baltarusijos izoliacijoje“) tęstinį ir kantrų dialogą, siekiant ne tik geros kaimynystės, bet ir viso regiono saugumo užtikrinimo. Šiame kelyje, pabrėžia L. Bielinis, „atitinkamos institucijos ne visada sugeba vykdyti darnią ir vieningą politiką“ (p. 142).

Tačiau strateginė būtinybė iš naujo „perkrauti“ santykius su kaimynais tiek Rytuose, tiek Vakaruose suponuoja kritinį požiūrį į ankstesnę užsienio politikos liniją ir pragmatinių orientyrų bei prioritetinių kryptių reviziją. O iš ankstesnių prezidentų paveldėtas įdirbis jau didžiąja dalimi priklauso praeičiai ir jo mechaninė prolongacija gresia kur kas didesnėmis klaidomis bei painiava nei dabartinės Prezidentės siekis „performatuoti“ Lietuvos užsienio politiką į adekvačius jos galimybėms bei resursams rėmus.

Baigiamajame monografijos apibendrinime autorius neabejoja, kad analitinis bei konceptualus politinių lyderių ir konkrečiai Prezidentės veiklos ir įvaizdžio politologinis tyrimas nėra baigtinis ir neturi beapeliacinio verdikto galios. Viena vertus, tai liudija įsitikinimą dėl D. Grybauskaitės kaip politikės ir lyderės karjeros perspektyvų, kita vertus – dėl jos konstruojamos politikos dinamiškumo, atveriančio produktyvias mokslinės politologinės analizės ir apibendrinimo intencijas. Šiuo atžvilgiu L. Bielinio atliktas darbas turi preliminarų (galbūt savotiško monitoringo) pobūdį, kuris ateityje galėtų būti kūrybiškai ir kritiškai koreguojamas, gilinamas bei inovatyviai papildomas.

L. Bielinio monografija svarbi ne tik dėl savotiškos objektyvizmo ir vertybinio-retorinio požiūrio sampynos. Tai būdinga situacijoms, kai neturime autentiškų šaltinių apie objektą – memuarų, biografijų, amžininkų liudijimų, dienoraščių ir kt. Tokiu atveju tik objektyvi analitinė prieiga tampa ir metodiniu, ir metodologiniu pagrindu siekiant įvertinti naujus procesus, ryšius, įvaizdžius ir veiksmus.

Kita aptariamo tyrimo ypatybė – jo pirmeiviškas pobūdis, nes iki šiol neturime analogiškų A. Brazausko ir V. Adamkaus valdymo analitinio struktūravimo ir bent pradinio empirinio apibendrinimo. Vis dėlto jų reikalingumas akivaizdus, tai regime iš R. Pakso prezidentavimo ypatybių, kurių įvertinimas kitų atvejų lyginamajame kontekste – ateities uždavinys. Recenzuojamos knygos autorius taip pat yra ir šio atvejo tyrimo pionierius, todėl galime pagrįstai tikėtis tolesnės produktyvios ir euristinės Lietuvos politinių lyderių kohortos analitinių ir komunikacinių studijų plėtos.

Įvardyti knygos aspektai leidžia pagrįstai kvalifikuoti L. Bielinio monografiją „Prezidentė“ kaip aktualų ir atitinkantį esminius akademinio analitinio diskurso reikalavimus bei reikšmingą Lietuvos politinio gyvenimo realijų studijoms, tęstiniams tyrimams ir kompleksiniams apibendrinimams leidinį, papildantį ir bendrąjį modernios Lietuvos politologijos įdirbį.